

66 Y 343.

66 J 343

Národní knihovna ČR
Historické fondy

66 J 343

Národní knihovna

1002297289

1758

RAKOCZY

RESPONSUM

A D

**SUPPLICATIONEM S^{VE} COMITATUM, CONTRA PATI-
NEM PATRUM SOCIETATIS IESU E
REGNO HUNGARIAE.**

ANNO 1706.

Ex Museo
Hungarico

M. N. MUSEUM
S. 100. 002

Her 42g.

1 7 8 4.

667343

KNIHOVNA
KUBELÍKOVÁ
(BRNO)

Famosa Societas Jesu in regno Hungariae jam anno 1706 prorsus interitura erat, nisi hac quoque in patria, velut ubivis gentium, suos nacta fuisset fautores perinde, ac persecutores: dolendum quam maxime, quod utrosque Enthusiastas! Sex inclyti Comitatus supplicem Principi Francisco Rákóczio porrexere libellum, quo hujus Societatis exilium deprecabantur. Responsum Principis e Codice manuscripto Bibliothecae Caesariae exaratum in quo P. Confessarii Kís, Principis Aviam a morte ipsius adulatorio modo depraedantis facinus inter alia stratagemata jesuitica primas tenet, isthic in lucem editur. Abundat hoc non mediocribus sane veritatis criteriis, ut Autentiam ipsius nonnisi is in dubium revocaturus sit, cujus privatum commodum lu-

culentissimis ceteroquin argumentis,
quae nos hic loci haudquaquam de-
ficerent, contrariari non veretur.
Illud unum pro coronide in votis
habemus, ut exoticarum illarum pro
et contra Jesuitas declamationum lo-
co nonnisi manifesta historica acta
et sacra praelo committerentur, quae
posteritatem nostram suo de hac So-
cietate iudicio non tantopere con-
turbarent, quantopere de Templa-
riorum interitus causa hodiedum in
ambiguo versamur.

Suppli.

Supplicationem Vestram , quâ
Patrum Societatis JESU è
Regno hocce Apostolico Ma-
riano exclusionem praepedire contenditis,
benignè accepimus , et Vestrum , qui pro
Religionis orthodoxae , et Scientiarum ,
Filiorumque Vestrorum Emolumento in
Vobis eminet , Christianum , Paternumque
fervorem omnimodè approbamus. Ve-
rum tamen **Zelus** iste , in Intentione qui-

dem Vestra verus, at in semetipso Spurius dicendus est; cum genuinus pro Ecclesia, et Scientiis conservandis ardor idem ipsissimus sit, qui contrarium illi, quod petitis, exigit, et qui ad extirpandam à Patria nostra Societatem urgere videtur illos, qui absterfis (quibus hi Patres in Scholis de Suae Societatis validitate teneras Juvenum mentes imbuunt) nebulis, penetrarorie oculo DEI, et Patriae bonum prospicere norunt, et debent: Atque ità haec (ex horum Patrum si non cerebro, Saltem Instinctu excocta haud dubiè) ex parte Vestra non ex alio, quam altioris Indaginis defectu orta videntur. Unde reduximus, praesentibus eâ, quâ licuerit brevitate Vobis non tam praesentare quam altiori Ruminatoni Vestrae intimius concludenda relinquere; Quemadmodum ea principia, ex quibus horum Patrum inter Nos conversationem praetenditis, ipsissima sint, quae ad eorum exclusionem et Nos, et ante Nos alias dudum Respublicas, Regna, et status, eosque tales compulerunt, qui à Catholicae Religionis Scientiarum, Proliumque

quæ suarum Amore , tam parùm , ac vos
alieni exstiterè , ac etiamnum existunt.

Primo Ecclesiæ Catholicæ imminens
ex hujus Apostolicæ societatis Relegatio-
ne Detrimentum : secundo : Scientiarum ,
Scholarumque detrimentum , & exitium :
tertio: Filiorum vestrorum in illo ordine
degentium inculpatum exitium apprehen-
ditis.

Quoad primum itaque , si supra in-
stillata ab illis adolescentiæ vestræ in sui
favorem dictamina mentes elevare , &
altius (ut viros omni præoccupatione
maiores decet) reflectere velitis , repe-
rietis Ecclesiam nostram tunc , quando fuit
optima hisce hominibus caruisse , eamque
primum tot clericorum industria , tum
subsecutis aliorum religiosorum ordinum
institutis fultam , tot sæculis antehac flo-
ruisse , & ubivis locorum claruisse ; ac
denique etiamnum in pluribus locis abs-
que affectabundæ hujus communitatis admi-
niculo clarere. Et hæc sancta Ecclesia
nostra (adversus quam nec portæ inferi

prævalebunt) numquid in suo apud nos vigore perseverabit, etiamsi uni particulari, & aliunde irrequieto ordini portas Patriæ nostræ occlusas teneamus? aliorum certe religioforum ordinum resuscitabunda capacitas, et privatae ambitionis, et instabilitatis experts, expertaque modestia tot seculorum ædificationi congrua, atque quascunque demum defectus supplens humilitas maiorem æstimationem mereri videtur, quam lucrabunda hypocrisis, ac arrogantissima, omnesque, quascunque demum virtutes obliterans superbia istiusmodi hominum, qui dum religionem politiae famulari jubentes, administrationem rerum sacrarum plurimum in exteriori apparatu ponunt, nescitur, an magis suam vanitatem, an cultum Numinis quaerant? et qui sacri evangelii, et ecclesiae propagationem nobis pro esca, sibi fortunas nostras pro Scopo ponunt, atque ita sacrae scripturae, sanctorumque patrum textus, suae sive ambitioni, sive avaritiae faventes plenis buccis obtrudere, contravenientes vero, quantuncunque claros, et conspicuos vel suppressere, vel artificiosa inter

terpretatione pro libidine sua intorquere gnari, majoris DEÏ gloriæ (licet fortasse olim) nunc vero propriae avidiores coelestia ubivis in ore, temporalia in animo religionem pro titulo, pro fine utilitatem habent. Qui contra accatolicos (quibus prohi dolor ! patria nostra adhuc nimium infecta est) obdurato Zelo, ne dicam passione abrepti et sui apud Apostolicam sedem meriti aut ordinis proprii — — — — —

potius ; quam verbi divini amplificandi desiderio ducti, animos Haereticorum brutali impetu contra ecclesiam nostram irritant magis, quam conciliant, laceſſunt potius, quam convincunt ; et dum plebejos subinde quosdam conversos ad publicam fidei professionem, in suae assiduitatis jaçantiam, coram vobis quasi in triumphum producunt, interim integra Regna, et acatholicorum Populos in majori aversione tenent, qui utpote magis diffiti (gliscente sub sanctitatis specie vicinarum blandiciarum et tristium Metamorphosium fascino uti vos, necdum obcaecati) imposturas horum hominum li-

cet e longinquo , tamen clarius perspi-
ciunt, ob eosque proh dolor ! Ecclesia
nostra firmiore odio habetur. Atque ita
turbidi in ovilis custodes , impertinentia
sua oves deperditas repellunt potius ,
quam compellunt , et in tot frustra , quot
alienatos per eorum insolentiam animos
ecclesiam discerpunt , ac dilacerant, dum
eam cum violentia conantur extendere.
Neque hoc animo comprehendimus , cur
tanta aliorum , et antiquiorum religioso-
rum sufficientia unius ordinis non ita qui-
dem protrusi recessum supplere non pos-
se vobis videatur : nisi forte quod in om-
nibus singularitatem affectent , et inde hos
solos pontifices non tam in spiritualibus,
quam super saeculares authorisare , in re-
dundaturam scilicet in eos ipsos praepo-
tentiae reprehensionem singulari voto et
ambitione obstrictos sciatis , aut quod in
hujus recognitionem hos solos sese alio-
rum omnium ordinum praerogativis , pri-
vilegiisque dotasse , oneribus vero et in-
comodis exemisse videatis. Aut altiora
vobis sapiat ille censurae et superioritatis
impatiens prae reliquo clero horum ho-
minum

minum fastus ? qui (nam ut in pluribus ita et in hoc Italismum affectant) utpote pontifici immediate subiecti , episcopis e contra subesse gloriabunde detrectantes dedignantur : aut distinctum quid vobis redoleat illa eorum superba praecautio , qua ne quid aliis monachis sive commune , sive (dum scilicet aliis antiquioribus institutis praecedentiae praerogativam cedere tenerentur) quid inferius habere videantur , processiones publicas , quibus in ordine , ut reliqui assistere tenerentur ad maiorem DEI gloriam , intermittunt ? aut cauti in vadis castimoniae , qua ad aucupandam integritatis famam prae aliis religiosis varia sua immaterialitate statui politico , de privato conscientiae bono parum sollicito gloriantur , se singularius emolumentorum , quam reliqui per adulteratam politiae suae intemperiem afferre ? aut forte intaminatam corporis sui sanitatem vobis appromittat illa singularis eorum solertia , qua inferiora membra altioribus consiliis exclusa , tribus votis , et inferioribus muniis contenta tenere , talesque suae sive famae interiori

riori forte praejudicatu-
 furos, interioribusque penetrantius medi-
 aturos e societate, quo lubet, dimittere
 norunt; quatuor votorum autem, et inti-
 marum technarum jam particeps, non
 alio transgredi, quam ad solum Carthu-
 sianorum ordinem, utpote strictissimum,
 ac perpetuo (quod in hoc instituto ob-
 servatur) silentio a secretorum revelatio-
 ne tutissimum arcendos. Aut forte con-
 juges vestras externus in ecclesiis eorum
 nitor, et ad mundi muliebris imitationem
 exquisitus splendor alliciat? Aut pueros
 vestros histronica illa ludorum theatralium
 puerilitas ultra modum delectet? aut deni-
 que vos ipsos affectata illa oris, motuum-
 que corporis ad regularitatem, seu gressu-
 um, vultuumque gravitas, quasi ad iminen-
 tem extasim ordinata, seu in confessiona-
 libus, pulpitisque ad accurationis suae
 ostentationem studiosa severitas capiat, qua
 animis ad requirenda scilicet ab ipsis so-
 latia, loco amoris filialis servilem potius
 erga DEUM timorem veluti prutis incutere,
 et ex svavi Christi iugo scrupulosam con-
 scientiis nostris Tyranidem in suae excit-
 tudi-

tudinis jactantiam imponere fatagant :
Ipsis interim, cum de re eorum agitur, ad
omnem indulgentiam interpretabundis. Verbo
sanctimonia fortassis illa, qua omnes
actiones suas illi mire artificiosi condere
docti sunt, vobis nonnisi superficiem in-
tuentibus persvadeat, cum ipsis solis eccle-
siae nostrae integritatem ortam esse, cum
ipsisque perituram. Non minus quidem in-
ficias, hanc societatem primo per missio-
narios suos regno huic tantillum in rebus
fidei incrementi dedisse; sed contra adver-
timus etiam, a quo pedem intulerunt, eum-
que inibi largum fixerunt, in politicis ei-
dem plurimum detrimenti attulisse. Unde
nos ad hoc posterius univ ersaliter, et quod
hunc ordinem concernit, particulariter re-
formandum, officii nostri ducentes, ejus in-
tentionis (ut spes est) vobiscum erimus,
ut praememoratos societatis patres, adulta
jam apud nos religione pro sua praestita
majoribus nostris opera tanti ex tan-
tis per tot annos bonis captati usus remu-
neratione abunde contentos esse jubeamus,
eosque ad praecavendum ulterius patriae
praejudicium ad alias, et adhuc aethnicas,
si

si volunt , nationes remittamus ubi eorum fervor evangelicus magis necessarius est , et ubi per barbaram paganorum sevitiam intra sphaeram apostolicae suae activitatis, se continere coacti, loco invidiae, omnis venerationis suae honore se dignos reddere melius potuerunt , quam in huiusmodi regionibus, ubi jam maturata fide , pietate , et fidelium in excessum urgente convenientia eo magis securi , quo minus suspecti, sub sacratissimis praetextibus nonnisi ad proprium emolumentum abuti, in more, et artificio habent.

Quoad secundum deplorandum profecto est, nos dum scientiis per hanc societatem imbui credimus, in profundis ignorantiae tenebris sepultos, adhuc hoc impedire, ne videamus, quod nihil sciamus. Vos ipsos testes expertos apello : quid aliud in disciplinis (vocant) humanioribus florentissimi sexenii iactura praetereundo morum corruptionem ex omni quisquiliarum colluvie completam) adolescentia lucratur, quam solam unius linguae latinae notitiam scilicet , quae verbis insuper ridiculis, vel
bar-

barbarismis completa humi repit , vel longe petitis dictionum , implicitisque periodorum labyrinthis sublimitatem affectat , vel oracula imitando aenigmata vomitat , et emutuata phrasium altiora obscuritate admirationem aucupando , plerumque multum loquitur , nihil dicit. Praeterquam enim , quod ingentia in classibus inferioribus Regularum volumina in torturam puerilis memoriae cedant , illa insuper elegantia , in suis ita dictis declamationibus non tam juvenes (qui nec sciunt , quid blaterent) quam se ipsos exercere , suas compositiones coram suis producere , et hujusmodi scenologiis delectare , et honorare in more gerunt. Unde adolescentes suo tanto temporis , et omni sodalitatis sacrificio non aliam nanciscuntur latinitatem , quam qua per hos in theatrum protracti , comicae poeseos simiastri coram imbecillioris judicii populo se se pretiosas , aut parentes ob variae complacentiae participationem sibi obstrictos reddere , aut magnatum animos scenica adulatione sibi devincire adnituntur. Tum praeterea in rhetoricis horum
ora-

oratorum ex hispidis locorum communium centonibus confarcinata , aut suis acuminibus , argumentulis , et verborum lufibus mirabunda dicacitas , puerilitate sua ad aures juvenum perturbandas magis , quam cirrorum solida requirentium permovendos animos apta est. Hujusmodi autem lufiunculis adolescentum industriae ita illuditur , ut hi postquam in superanda ejusmodi illiteratura diu defudarunt , ultimum vel ad litteras vulgares , aut epistolam exarandam impertiti (quod pudor est) obrigescant. Accedit , quod veteris eloquentiae , aut poeseos scripta quae vetustas , et primogenitura ab invidia horum saeculorum adhuc eximit) ii nonnisi per frustra , et tantum pro forma nominis juventuti objiciant ; Erga recentiores vero , praesertim societatis scriptores (quasi vero haec suo ortu omnes scientiarum rivos in se abstraxerit) ea est horum hominum zelotypia , qua caeteros scriptores omnes in regno literario , quasi in zimeto suo natos auctores , a noticia nostra longe suppressos tenent ; dum ipsi interim doctrinam ab iisdem alie-

alienigenis decoctam alio (ut ipsi loquuntur) juscule superfluo suorumque sub nominibus recoctam , quasi sua nobis apponunt. Et quae ex ipso fonte clarius hauriremus , si nobis Scholasteriae suae affusis Diluendiis, temporis dispendium magis, quam fusioris doctrinae compendium tradunt.

Theologiae scholasticae, et philosophiae apud eos summa scientiarum nomina, quae tamen nec in primitivae, et miraculis nitrantis Ecclesiae saeculis cognita, nec nostris temporibus seu prudentiae civili seu simplicitati Evangelicae idonea, cujuscunque tandem sint valoris, profecto ad statum ecclesiasticum unice occupandum directa sunt: eaque talia, quibus statui politico destinati filii vestri (quasi necessarie tantum ad ea audienda admissi) tot annis absque reali fructu, nec nisi in futuram oblivionem incumbunt, absolutisque his cunabulis reperiant nihil, praeterquam (quo nihil est turpius) stolidissimam de se opinionem, qua se omnes scientiarum numeros jam absolvisse arbi-

B

tran-

trantur. Atque ita in tam opulentis pro-
universae patriae eruditione fundatis pale-
stris, hi disciplinas nonnisi sibi solis con-
venientes tradunt, nec eruditos, nisi suos
faciunt; si tamen ii eruditi dici possunt,
qui chartis, horisque infinitis scriptitando
consumptis, tandem subsistunt, veritatisque
non tam elucidandae, quam obscurandae
studiosi, per affusas contradictiones exer-
citia cudentes, in tumiditate scientiae po-
nunt: scire de omnibus etiam evidentissi-
mis disputare, et qui abstractionibus lu-
naticis ab omni rerum cognitione ipsi ab-
stracti, peregrinis, nec nisi ad haereses
propagandas aptis distinctionum terminis,
in tenebris titubantes multa intelligendo
tandem discunt, quod nihil sciant et in-
telligant; unde fit, ut dum sobrietatem
sapere ambiunt, sapientissima insipientia
ad ebrietatem usque temulenti, ad tam
perniciosas, et ecclesiae, et statui politi-
co sententias jam impeerint, et tam per-
versa dogmata in cathedris suis vomita-
rint, ut ea tanquam foetida doctrinae ex-
crementa, tam ab aulis principum quam
ab ipsa sede apostolica per excommunica-
tiones

tiones expurgare saepius necesse fuerit. Neque hic modo nostrum est fufius pro disputatione discutere illas eorum de probabilitatibus, de refervatione mentali, de aequivocandi, et pejerandi modalitatibus, de tyrannicidarum licentia, de intentionum omnia rectificantium formalitatibus, et sexcentas alias eorum de aliis commentis thefes exercendas, quae si inveherentur, omnem peccandi libitum in licitum, jura in figmentum, contractus in contra-actus, constitutiones in cavillationes abire faciendo, fidem universa mortalium pervertere, totumque commercium humanum evertere natae forent. Et quamquam hi magni theo-philosophasti omnem censuram censurantes potius, quam patientes, reproben ea, adhuc tamen hodie inter fuos, et sua, quasi ipsi DEO, liberrime imposituri, exercent, et huc illuc in fuis doctrinis infinuare, et cum scandalifmo religionis, inro humanitatis-discrimine fapientiam, quasi quintam effentiam faltem agitare non intermittunt: contra tepet inter eos jurisprudentiae studium, quia nullis fipendiis ad illud ani-

mantur industria , qua jus nostrum tripartitum (quod ab exteris rudis, indigestaque moles per calumniam dicitur) ad pridem optatam simetriad ordinari suspirat. Jacet medicina pridem exspiratura , nisi ab extraneis pharmacopaeis quandoque emendicato focillamine sustentaretur, quas facultates si hi patres extra sphaeram suam ponunt, certe extra sphaeram boni publici non foret, se tanti pro artibus patriae excolendis destinati redditus, ab ipsis solis abripi soliti, hujusmodi tam necessariis scientiis saltem pro parte relinquerentur. Aliae vero politiores literaturae partes, ut geographia, diversae matheos experientiae, arithmetica, architectura (praesertim in militaribus tam necessaria) geometrica, cosmologia, moralia, politica, ut complura alia corporalia nobilitatis exercitia praetereamus, in nostris gymnasiis sunt peregrina studiorum vocabula. Cum tamen ipsissima sint, quibus florentissima regna, politissimae respublicae, et clarissimae alibi academiae pro patriae emolumento juventutis ingenia utilius, quam uibilitatibus
jesui-

jesuitarum exercere solent. Quot præterea scientiarum, vel ipsa nomina hi artium monopolæ, sive ex propria inscitia, pro nihilo reputant, sive ex invidia, & præeminendi titillamine longe a nostris confiniis remota tenent? studiosa profecto versutia historiæ præsertim, & juris cujuscunque publici (ad quæ tamquam ad lapidem lydium usurpationes objici solitæ examinari possent) noticiam hi usurpatissimi & Pontifici adstrictissimi clerici regulares a nostra indigena natione omni modo alienatam volunt. Unde quæcunque ex hisce studiis, ut inter sola acatholicorum gymnasia exulantibus, contra eorum status rationem producantur, illa omnia hi, licet æquissima, tamen ut mera hæreticorum dictamina vestræ imperitiæ abominabilia reddere in suam securitatem norant. Quapropter, ut & patriæ indocta barbarie hallucinanti, & ex hac nonnisi solo privatæ applicationis adminiculo subinde eluctanti juventuti cultioribus Musis subveniat, non alienum fore existimabitis, si pro hisce in theoriæ somniis absortis doctoribus alios ad artes politioris

literaturæ tradendas aptiores ; si pro scientiis futilibus solidas , pro monasticis , statui politico magis congruas , pro Pauperdis proficuos , pro perniciosis ingenuos , pro mutilibus necessarios magistros , & quidem minori tam patriæ sumptu , quam morum corruptione substituere cogitemus , sin autem theologiæ , & philosophiæ studium longa consuetudine tantam vobis necessitatem imposuit nunquam profecto hæc ipsa societas ita easdem disciplinas vobis , ut a S. Dominici , & Francisci ordinum doctoribus emendicatas tenet traderet , & ex ipsis hisce scaturiginibus easdem vobis haurire reliquum esset. An non pro hisce , & reliquis eorum studiis ejusdem fortis magistros reperiemus , a quibus eadem artes tersissimæ exempli gratia (tacendo acatholicorum doctores) per totam Europam , ejusque universitates politissimis disciplinis florentissimis , ut Salisburgi , Colonia , Lovany , passimque per Poloniam , in Statu Veneto , ipsaque sorbona Parisiensi , & compluribus aliis Galliæ , Hispaniæ locis hodiedum tradantur , & aliis temporibus ubivis traditæ fuerunt.

Et

Et ex ejusmodi institutoribus primos suos Fundatores eas didicisse hæc ipsa societas fateri cogitur, nisi eos cum instituti sui exordio simul scientias infusas habuisse, inter alia pia mendacia vobis persuadere desideret. Unde saltem convenientissimum videbitur utriusque generis scientias, sed ab aliis diversarum artium, ordinumve iisque levius utiliusque sustentandis professoribus tradendas instituere, quibus utiliter, & cursui prosequendo, & inventuti vestræ noviter inductis politicis erudiendæ prospiciatur. Neque erga vestros, qui vos gratis instruxerunt, informatores in gratitudinis notam ex hinc incurrere vobis videamini, cum iidem per fundatos amplissimos, continuosque proventus, largiori mercede longe, quam illorum industria exegerit, plus quam abundanter soluti, nihil gratis de laboribus suis in vos contulerint, sed quidquid gratis per hoc accepistis, id unice primis academiarum Fundatoribus, iisque exactissimis solutori- bus in acceptis ferre debeatis.

Quod pro tertio paternam pro filiis vestris in eandem societatem adoptatis (sive ob bonam fortunam, sive animi) sollicitudinem vestram concernit, signum est vos latere, quod in hoc ferventius quam in ullo alio ordine, ingredientibus inculcari soleat illud S. Hieronymi: ut calcato patre & matre pergere & cum spiritu, ut vocant nationalitatis, omnem erga patriam, & genitores affectum exuere pro praecepto, & gradu quasi perfectionis habere discant. Quo prudenter nimirum ad subsidia, quae ibidem filiis vestris forsam addixistis per indulgentiam vestram, si regrederentur, repetenda & requirenda speciose via in perpetuum praeccluditur. Unde nunc, dum ipsi necessitate pressi, ad nomen patriae, vosque patres prius ipsis filiis exutos respiciant, numquid conveniens esse videbitur, eos ambabus portare velle manibus, qui vos in iis, quae sibi favorabilia, nobis vero odiosa sunt, nonnisi pedibus conculcaverint? Praeterquam quod pudor sit, de privatis filiorum, civiliter insuper mortuorum commodis magis, quam pro publico patriae emolumento

Inmento angi , pro quo nos ipsi vitam & sanguinem sacrificamus.

Ex his ad vestras de non releganda societate oppositiones obiter deductis abunde eruendum erit, eorum hominum exclusionem patriæ nostræ non tantum non præjudicaturam, verum etiam & proficuum & necessariam fore. Cui accedit

Primo : illa hujus ordinis insatiabilis sub speciosissimis quibusque titulis bonorum temporalium rapsodia , qua tot , tantisque majorum vestrorum sanguine contra paganos comparatis territoriis : hi tranquilli a longe spectatores locupletati , redditus regios diminuunt : subditorum gravamina augent. Dum ipsi in corradenda undevīs bona manus quidem extendunt , humeros vero ab oneribus subtrahunt , tantaque proventuum superfluitate , omnistributi exemptione , plerumque ita isti negotiose saginantur , ut portionum pendendarum , quæ ex eo a vobis non minores exiguntur , pondus eo influentius in vos , & filios vestros redundet. Deinde nullis cir-

B 5

cum-

cumferibi terminis patitur ea istius socie-
tatis in possessionibus accumulandis rabies,
quæ viduas, pupillos, & vos ipsos sub
agnina pelle circuit leo quærens, quem
devoret: omnibus omnia facti,
ut omnium bona suæ communitati lu-
crifaciant: inhiabundi præsertim hæredi-
tatum expilatores: quod vel nos ipsi
(ne ad alia quotidiana, & infinita exem-
pla digrediamur) experti meminimus,
dum pater Kifs Soc. JESU Avia nostræ
piæ memoriæ expirantis animam ad pa-
tres, cistam vero ditissime sartam ad suos
transmisit, cui inscriptum erat: conciones
Patris Kifs. Quæ & tanta erant eloquen-
tia pollentes, ut omnia earum verba,
velut Herculis Gallicani ad attrahendos
auditores in catenas aureas, imo in gem-
mas, et lapides pretiosos miraculose trans-
formata reperit vitricus noster, qui iis
in itinere interceptis, cistasque reclusa
ex stellionatu hujus scrupulosi, confessorii
ingentia pro bello prosequendo mihi de-
prehendit media. Et quoniam ab iis se-
mel obtenta, nunquam ad statum politi-
cum reditura sunt; ab iis, tanquam ab
infer-

inferno, ex quo nulla est redemptio absorbentur. Hæc insuper pietas, ne dicam superstitio fidelium obstetricante hypocrisi, de die in diem plures in eos largitiones parit, ut tanta territoria, ne relicto quidem postliminii jure irrecuperabilius, quam ab ipso hoste, politico statui eripiantur, & accrescentibus ab hinc oneribus, viribus autem decreascentibus vestris, irreptiles sangnisfugæ exinanitionem reipublicæ insensibiliter irrepturam evidentissime minitentur. Nunc igitur vobis ipsis dijudicandum relinquimus, an si omnes quascunque demum sententiæ nostræ contrarias rationes, leges, merita, & privilegia eorum particularia in bilancem appendere velitis, levioris ea futura non sint ponderis, quam bonum reipublicæ, quod nobis ante omnia præcipit salus populi.

Secundo. Et quidem perviciosior videtur illa eorundem patrum particularis ratio status, qua statum in statu gerentes, non regno cui insunt, sed sibi ex regno student, nec principibus, nisi quantum e

re

re eorum, sese submittere gnari, hos, illos per soporiferas instillationes generoso strepitu exutos, ad optatam ipsis regibilitatem cicurare cicuratos tenero conscientia fræno, in quam volunt partem flectere, recalcitrantes vero populo sive directe, sive indirecte exosos reddere prodest, imo ad ipsa usque assassinia, prout in galliis factum est, persequi, nefandissima quæquæ perduellionis attentata execrandis theologiæ suæ dictaminibus insuper sanctificare docti sunt, eo denique statum redigunt, ut hic juventute ex eorum supernatandi ambitu, per eorundem scholas a potioribus disciplinis abstracta, idoneorum obinde ministrorum penuria laborans, convulsiones, divulsionesque internas pariter, & externas patiatur. Nam & regnantium familiæ (prout in vicina Domo Austriaca, a Ferdinandorum, quæis inibi irreferunt, temporibus videre est) in desolationem rediguntur. Dum has ipsi suis lethargicis sive imperitis, sive perfidis consiliis subvertere, acatholicorum contra principum, utpote ministris, principiisque sanioribus innixorum potentiam, per pululans

lulans exinde aliquando, & ecclesiæ, & statui præjudicium efflorescere, in nullam reflexionem ducunt, quippe qui nihil aliud quam suam prævalentiam considerantes. Magnatum se legibus exinde non tantum eximere, sed & Magnatibus leges dictare ausi, creaturas suas in publica munera, & in suæ factionis totidem fulcra pro stabilimento intrudere: dissidiis rempublicam irretire, & in turbido piscari pro subtilitate, totum denique statum politicum pro ludibrio habent, dum eum vel externis adhaerentiis in formidine, vel devotissimo artificio, in directione tenent. Hinc in specie ex archivio nostro, quod secretissimum haberi debeat, per institutam a Cardinali suo Kollonics, ita dictam commissionem Neo-aquisticam, omnia instrumenta originalia sacrilega invasione intra suos parietes ad S. Annam Viennæ abripuisse, ac insuper Romæ, ad eripiendum nobis omne ulterioris informationis asyllum, libros foundationum hungaricarum, ex Bibliotheca Vaticana abstraxisse, atque ita cum iisdem beneficia, jura, & statuta regni in suo sequestramine nunc retinere
non

non verentur, nec erubescunt. In genere autem, parvis magnisque privatis negotiis non vocatos se ingerere domos, familiasque singulorum, sive confessionalium, sive scholarium, sive conversationum privatorum adminiculo, aut quibuscunque demum caniculis perspectas, totumque reipublicæ statum solertissime exploratum habere, eumque sæpe hostibus correspondentiis, vastissimis, secretissimisque, & semper sub Majori DEI Gloriæ prætextu proditum, exigentiæ suæ, ac factioni sacrificare, internis, externisque bellorum flammis regna involvere, & dum ad eas sedandas omnes incolæ sanguinem effundere coguntur, ipsi innocentes illæsi, & indifferentes spectatores sese augere fueri sunt; nemini interius nisi sibi fideles, externis omnibus dediti, ambidextra duplicitate dexterrima pro opportunitate Utriusque: Ut DEUM solum in China, Cæsarem in Tyroli, & imperio, & Gallo-Bavaros adorent. Et ut extraneis exemplis, quæ volumina requirerent, prætermittis, ad nostra, quæ propria sunt, & tantum hodierna mentem reflectamus. Nostras

stras per suum e domo Professæ viennensi
emissarium capitaneum Lonquewall (quam-
quam primum renitentem) obtentas litte-
ras ad regem Galliæ transmittunt , & eas-
dem quoque Viennæ Imperatori , respon-
sumque manifestant , & præfatum Lonque-
vallium suis commissionibus instructum
expediunt Versalliam , & eum Viennæ ad
prodenda nostra consilia instruunt ; & nos
ipsos inde in carcerem detrudi , & post-
modum iterum iidem carcere elabi faciunt.
Et Neostadii capitaneo Lechmann nostræ
evasione instrumento , per suum (qui si-
mul , ne moriturus alteri cuidam sacerdo-
ti forte complices detegat præpediret)
patrem Wolff , salvatorem nostrum , ad
locum usque supplicii adhærentem , de no-
bis præstita contra fidem Cæsari debitam
assistentia , pœnitentiam prædicant , & si-
mul in Polonia tam nobis , quam domi-
no comiti Beresényi pro fugis per Glu-
gaviam ab Unguár cambiis , pecuniis as-
sistunt , & nobis deinde bella gerentibus
Tyrnaviæ spectacula , Claudipoli arcus
triumphales , alibi alia votorum suorum
testimonia præparant ; & simul in aula
Vien-

Viennensi suam erga Cæsarem jactant fidelitatem, ob quam solam, ut de Cæsare benemeriti, a nobis exilium patiantur. Atque ita hi Pseudopolitici syncretistæ dum una fidelia, & regem Galliarum, nosque & Imperatorem erga omnes obsequiosi devinciunt, omnes produnt, sibi solis fidei, filique, si optata (ut speramus) fortiamur; præstiti obsequii a nobis potentioribus, Galliarum Rege amplificas recognitiones accepturos: si vero succumberemus, ex nostris a fisco cæsareo deglutiendis dominiis, in exhibitæ Domui Austriacæ fidelitatis præmium, portionem non minimam asportaturos: sicque dum intollerabili impudentia Principibus etiam propriis pro libidine sua illudunt, adhuc se omnibus per allegatam instituti sui impartialitatem abunde legitimatos existimant, quasi verò illi tantæ authoritatis forent, ut leges particulares in principis, & patriæ præjudicium iis invehere permissum sit, aut penes eos foret privati instituti compage Jus divinum, naturale, & gentium evertere, quod principi, aut cuivis patriæ fidelitatem iudispensabiliter obser-

observandam imposuit, aut saltem prohibet hostibus perfido adulandi pruritu obviam ire. Neque obstat, quod illa particularium quorundam, & non reliquorum sociorum, exorbitantem secularismum non cognoscentium, detestabunda intentio sit; quia hi primi S. Fundatoris sui magis, quam compilatarum cursu temporis constitutionum menti conformes, omni modestia, & cordialitate venationi student: quampiam horum exiguus admodum, nec nisi inferiorum inter eos numerus est: reliqui autem, qui totius machinae gubernacula tenent, ejusmodi bonis viris non aliter, quam instrumentis passivis utuntur ad societatis suae in his solis veluti reliquiis adhuc relucens sanctimoniam populo ostentandam: ut dum in hanc partem oculos nostros abripiunt, nos eo minus in reliquorum quater votatorum Rabinorum machinationes politicas oculos reflectamus, & sic non tantum nos seculares, quos alioquin pro Idiotis, sed una & suos, quos adhuc dimissioni obnoxios habent versutissima captivatione fallunt. Dum scilicet hos ad nostras mentes sua qualicun-

C

que

que religioſitate captivandas instrumenta-
liter adhibent, hoſce ipſos vero ad ſuum
proprium intellectum captivandum cæca
obedientia imbuunt, ut ſicut equi, & mu-
li ab omni reflexione altiori præſcinden-
tes, qui in hoc apicem perfectionis conſi-
ſtere perſuaſi, cæca obſequioſitate in man-
data qualiacunque ſuperiorum jurant, quo-
rum tamen finis ab immediate horum
mancipiorum intentione plerumque longe
diverſus, nec tamen an malus, an bonus,
ab hiſce captivitatis intellectibus exami-
nandus eſt : dum ultimus interim totius,
ſocietatis finis nemini juxta conſtitutiones
præterquam ſoli Præpoſito Generali cog-
nitus eſſe debeat. Qualis vero ille ſit,
& an ad ſibi ſubſternendum, aut hæredi-
tarie uſurpandum Papatum; an ad Princi-
pes ſæculares inter ſe committendi arbi-
trium, ad eccleſiæ, & ſtatuum ſibi ſubji-
cienda facta collineet? id perſcrutari nec
otii noſtri, neque negotii eſſe judicamus.
Accedit hiſ omnibus, quod DEI, & ec-
cleſiæ cauſam cum ſua ſocietate communem
faciendo, teneras conſcientias impertinen-
tiſſima impoſtura in reverentia conſtrictas
tenere

tenere pro lege fundamentali habeant. unde perspicaciores, & teipublicæ, quam suæ communitalis amantiores contra veli. muſſitare abſterrent, talesque quaſi DEI & religionis oblitos palam odioſos efficere, pro calumniatoribus archi-hæreticis proclamare, imo concitata omni factionum, ſuarum adhærentia, & irreconciabili vindicta, præſertim perſonali rancore, quoquo modo clandestinis foveis in præcepſ agere non deſiſtunt. Fautores ſuos ultra ſydera deſtinatos extollunt; ac contra adverſarios a DEO & fide infra baratrum reprobatoſ eſſe perſvadentes, ipſique præſertim juniores aſſerunt, quaſi ipſi judicia DEI ex abyſſo, velut ex eorundem ſacco & penula protracta juxta conſcientiam ſuam diſponere, prædeſtinationes divinas per acceptant (ut barbarie loquamur) chartabiancam pro ſua ſententia, & emolumento dirigere, & commercia pro ſua utilitate, cum gratiis, benedictionibusque tractare conceſſum ſit. Hinc tanta feroxia omnem naturalitatem aſpernantes, & unumquemque cum ipſis colligere, vel diſpergere prætendentes, in omnes offen-

C 2

dunt,

dunt, ut singulos vestrum, non admissa, suos credant vel amicos, vel inimicos. Si amicus quis sit: ille prospera gaudeat fortuna, tum hujus felicitatem suis conspectibus, aut precibus, & divinæ in ipsum propter ipsos benedictioni adscribunt: si sinistra fortuna præmatur, DEI in illum amoris allegant indicium, qui filios, quos amat, castigat: & qui illos hic urit, & fecat, quibus ut suæ societatis fautoribus in æternum parcere decrevit. Si vero inimicum quem reputant, isque fruatur prosperitate, tum in certo dilemate hunc a DEO cælum in vita obtinere ajunt, quamvis ob perversam in eorum scilicet materia, mentem in altera eo acerbius puniendum decrevit. Sin adversitate laboret, manifesta maledictionis ostentant specimina, quibus malignum ejusdem contra eorum societatem animum sydera ulciscantur. Hic demum flexibili in omnem partem navigio portum obtenturi, acceptando pro suo cursu quoscunque etiam contrarios ventos, sibi vela trahere, & filis parcarum nere sese posse arbitrantur; & sæcularibus aliis nimium credulis, aliis

aliis ob sua negotia ad horum hominum artificia observanda non attentis, aliis sponte dissimulantibus, aliis rupta dissimulatione frustra obnitentibus, aliis per diversas ambages, si non ad eorum partes saltem conniventia pertractis, denique ultro tanquam ad majorem adhuc DEI gloriam omni conatu concurrentibus aliis, hi patres in eam argutiam quam impenetrabilem, & in eam potentiam quam inexpugnabilem putant, erecti sunt, & hodie se erectos vident. Nunc tuta jam errandi licentia tumidi, omnes actiones suas juxta primam mentis operationem plerumque non acceptato altero conceptus impetu prosequuntur magis, quam ratione, obstinatione tuentur, non prudentia & Securitate in arrogantiam versa, quasunque saniorum oblocutiones cachinis, tanquam latratus canum, & altissimo supercilio explodunt; & dum plurimis exosi sunt, omnes rident. Neque hic nobis spes vana forsitan blandiatur, quasi vero admonitionibus sive privatis, sive publicis ad moderatoria consilia forent perdu- cendi, cum tanta sit in his hominibus non

modo præpotentiæ suæ fiducia , verum etiam amoris proprii , & æstimationis præoccupatio , tamque stolidæ de semetipsis præsumptio , ut luxuriante pseudo-prudentia inflati , ipsaque superbia , tamquam angelico vitio luxuriantes super omnem corrigibilitatem positi sint , seque infallibiles credant ; nec pati censuras , sed exercere datum sibi velint : unde immensæ audaciæ esse , eorum acta vel examinare audere , quæ cæca veneratione nos nonnisi adorare debere docent ; Errores insuper nostros coram ipsis exculpere nostri obsequii , eorum indagare , temeritas esse , de rectitudine operum nostrorum pronunciare eorum officium , nobis de ipsorum dubitare sacrilegium fore existimant , ut quæ in iis resident , per qualitates occultas eo ipso virtutes evadant , aut saltem evasisse credendum sit nobis potius , quam ipsos vitiosos esse. Et hæc est , quam non tantum fortunis , ac prolibus , sed & conscientiis , animisque nostris hæc societas tyrannidem injicit , ut Monarchiam universalem in quovis Monarcha tam odiosam , hos absque invidia , imo cum concor-

currentia nostra , non tam affectare , quam exercere videamus , atque in dubio sit , an Domus Austriacæ , an potius hujus societatis eo intolerabilius , quo latius jugum majori a nobis nisu excutiendum videri possit. Hæc itidem vellemus (sicut hi patres pro universali defensionis scuto mox ubique opponere parati sunt) a vobis, credi quasi vero ad hæc consilia ingrati privata quadam passione magis , quam boni publici ratione ducti simus ; Cum nullus particularis affectus , aut passio in illo animo locum fixerit , in quo illorum cum hoste collusionibus , aliisque præjudiciis ex una parte præstitis nobis servitiis ex altera in æquilibrio compertis , post longam primam inter justam vindictam , & gratitudinem luctam mutua parium virium collisione , tandem utraque humi ita prostrata jacet , ut illi portioni , quæ nobis in obsequium ab illis facta distributione contigit , ultionem nostram christiane accomodantes & sacrificantes ingratitude vicissim in illos nos reos eo minus arbitremur , quo minus prodicionem amare & magis proditores odisse usitatum est :

C 4

illos

illos autem assistentia sua non in nostrum sed in suum proprium amorem nobis fuisse compertum est. Verum cum vestris nihilominus precibus, quantum citra boni publici, & vestrum proprium præjudicium licet connivere, maxime in optatis habeamus, ad intentionem supplicationis vestræ, alteriori præfatae totius societatis in nostra patria commemorationi assentiri, ab omni (ut diximus) privata animositate alieni lubenter condescendemus, modo iidem patres omnem lapidem offensio- nis, quod unice nobis curæ est, remove- re serio appromittant. Et

Primo: bonis omnibus immobilibus se abdicent, ex arario publico personatennis secundum clericorum suorum a singulis comitatibus definiendum numerum dein- cept alendi, & annuatim exsolvendi: unde & suæ, qua ante certam votorum emis- sionem publice domatim mendicare sue- verunt, impudentissimæ sycophantiæ re- nuncient; cum ea per opprobrium, quo proventus suos afficiunt tantum charitati incolarum injuriose illudant, dum isti sac-

co-

co-geruli risum nonnisi excutiunt, quem ipsi in collegia sua reduces tenere non possunt.

Secundo scholis academicis, gymnasiisque, ut totidem ex filiis vestris, de constitutione vestra inquisitionum palestris excedant: utpote in quibus deinceps necessaria, & aptiora reipublicæ studia nec cum tanta juventutis, & temporis aut impensarum jactura, morumque perversitate introducenda erunt.

Tertio: censuram librorum Typis mandandorum, prætextuata fidei, morumque cura usurpata, deinceps sibi non arrogant, utpote, ad alios, præterquam suæ farinæ scriptores dijudicandos incapaces: cum insuper peritissimæ pennæ sæpe manum a tabula abstinere, quam despotico ejusmodi hominum arbitrio se subicere malint, quin nobilissimos alieni ingenii (quamquam talia extra se dari audent) partus nonnisi secundum invidiosæ passionis, aut convenientiæ privatæ, aut suæ (ut corrupte loquamur) pedanteræ regulam examinare regulati sint.

Quarto : a confessionibus , nisi forte in vicis , & pagis excipiendi abstineant , quibus non ad privatorum tantum , sed & principum animos perscrutandos , iisque pro suo , complicum arbitrio in patriæ sæpe discrimen regendis : ne dicam prodendis abutuntur. Præterquam quod pro suis casuum , intentionum , aut emolumentorum differentiis sacramenti confessionis sigillum , & custodiendi , & perfringendi certas modalitates , & paradoxas dispensationes norint a sua sorte , quod vocant rationes conscientie emutatas.

Quinto : suos , ut vocant , patres conversatores , aut potius exploratores domi contineant , nec domatim , quasi inspectores familiarum , aut morum reformatores vagari patiantur , cum morum publicorum cura , solius magistratus munus sit . quod privatorum qualecunque hominum genus sibi non audet arrogare.

Sexto : omnibus recommendationibus supersedeant , de creaturis suis ad officia promovendis , tales autem ab iis propofiti , tamquam periculosissimæ factionis membra , eo ipso pro inhabilibus reputentur.

Sep-

Septimo : sua patrum conscriptorum consulta , inter secretos suos parietes statis temporibus agitari solita abjurent , quibus aulas principum , & magnatum gemos , ipsaque tribunalia quasi ad tribunal citare , juxta convenientiam suam trutinare , & consilia de statu reipublicæ suo statui accomodando cadere fueri sunt : dum ejusmodi cydopedia supereminens dominium , & Majestatis præjudicium sapiunt , religiositati insuper , & modestiæ subditorum , nec non ipsis primis eorum regulis insolentissime contrariantur.

Octavo : Ea omnia , quæ alii religiosi pro publico emolumento exercent , his solis intermittere non liceat , veluti v. gr. ut nemini fidelium petenti cryptas in ecclesiis pro sepultura occludere audeant , aut persoluta singulorum mercede , missas celebrare non detrectent , nec loca sacra a publico pro publico iis concessa , in suos seu suorum fautorum usus solas servare , & publico denegare audeant , ut tantum pro suis fociis , seu benefactoribus sacerdotes facti esse videantur.

No-

Nono : epistolas cujuscunque generis non aliis, quam publicis tabellariis, nec ullis scenographicis characteribus suffultas, easque non prius, quam a commissario per magistratum cujuslibet denominando re-
visas in aliena regna transmittant, ut om-
nis non necessaria cum exteris, & sæpe
regno præjudicaturæ correspondentiæ suspi-
cio evitetur.

Decimo : Demum quod patriotæ acatho-
lici, ut plurimum urgent, voto suo quarto
solenni renuncient, quo obedientiam summo
pontifici, & in extirpationem hæresum
jurant : præterquam enim, quod hujus
voti primum membrum attinet, cum vo-
luntas S. Patris cum voluntate DEI in
omnibus una, nec ullo separato voto di-
stinguenda, & absque hoc ipso voto tan-
tæ authoritatis sit, ut ei absque prærequi-
sita notificatione, unusquisque religioso-
rum præstare obedientiam teneatur, hoc
quartum votum (quibuscunque demum
distinctiunculis anathematizandum & of-
ferendum) mere superfluum, nec nisi se-
di apostolicæ adulandi, vel cum hujus
potentia se arctius colligandi, vel præ
aliis

aliis religiosis sese distinguendi particulari studio inventum , & ex adverso ad suspicionem excitandam tantum idoneum videtur. Nunc tamen hac nostra non tantopere examinare , quam animos nostros ad id reflectere interest , quod nimirum contra omnem rationem status vergat , in regno tolerare , & insuper alere indigenas extero cuidam eminentissimo principi particulari solemnique voto , ac juramento obstrictos , & vi hujus erupturam quondam (quod superi avertant) inter ipsos gentem talem , quam Regnum (nec deficientibus exemplis) adversus ipsam rempublicam foveret , & quæ eandem in ipso gremio discerpêret. Quod autem ad alterum hujus voti membrum , id est extirpationem hæreticorum dicendum pertinet , tale votum , quod quieti , & concordie publicæ , ubi ratio Status diversas religiones tolerare imperturbatas pro lege statuit , e diametro oppositum , & cum tranquillitate , ac statui reipublicæ nostræ , an qua amor patrioticus non mutuam extirpationem (non obstante ulâ religionum diversitate) sed fraternam unionem ,

&

& tolerantiam constituit, incompatible esse incomperto est. Unde si equitum melitentium, qui etiam pactis a christianitate cum Turcis inducis, perpetuo tamen contra eos bello obstringuntur. Exemplum hi patres forte allegarent, tum & ipsos illorum exemplo in separatam quamdam insulam, & a continente avulsam recedere, & sedem ibidem figere demandamus, unde & ipsi contra hæreticos suas pro zelo, & voto, sine ulteriori alteri, cui insunt, statui turbas adsciscendi periculo, excursions exercere libere queant.

Ex parte vero nostra jam irremissibilis, & nulla temporis vetustate debilitanda magistratum vigilantia præfatam communitatem ad omnes, & singulos memoratos articulos religiosissima exactitudine observandos, ita adstringat, ut Sacrosancta semper brocerum inflexibilitate ii sub pœna totalis ex abrupto relegationis, ab omni etiam minima, sub quocunque licet sacratissimo prætextu, colore, fuce aut titulo, sive dispensatione, sive relaxatione, vel tentanda tantum vel insinuanda cohibeantur:

cum

cum idem sit hujus Societatis , qui terrebelli genius , quæ sicuti exiguo apice tantum ingressum vel tantillum reperit , ac invenerit , mox ulteriore semper , & ulteriore subtrusione ampliores suæ vesutiæ vertebrae perita ingerere non desistit donec concessio , vel minimo tramite largifica inadvertenter via , plane in pristinum , optatumque statum penetret. Quæ nostra præcautione hi patres intra scriptos suæ activitatis limites sese continentes , ab omni sæcularitatis spiritu seclusi , sanctis exercitiis , meditationibus , saluti denique animæ propriæ intra parietes suos studere , nec de salute proximi tam spontaneas , & irrequietas pœnas , & curas facere jubeantur : cum imprimis non illi pro nobis , sed unusquisque nostrum pro semetipso quondam rationem reddituri simus : & illum pro proximo salvando zelum melius inter lucis orto Garamantas & Indos exerceri oporteat , ac expediat , quam inter sacro jam Evangelio illuminatos , & aliis a DEO , & sancta Matre Ecclesia mediis pridem , & abunde munitos christianos. Ubi experientia perinde

ac

ac. periculum præcavendum suadent, ne
hi patres proximi fortunas magis, quam
animas quærant, & ne dum hermaphro-
diticæ religiøsæ secularitatis monstrositate
(religionem & secularismum conjungentes)
alienæ incumbunt, de propria salute pe-
riclitari videri possint.

Si igitur remonstraciones nostras clario-
ribus exegeritis illationibus inde deducen-
dis, vestræque propriæ rationi major, quam
præoccupationi apud vos locus, atque major
Patriæ, & vestrorum, quam nobis cura
est, hanc ita dictam societatem JESU,
vel principiis suis ante dictis, vel regio-
ni nostræ renunciare unitis nobiscum viri-
bus compelleris, nisi pro membris patriæ
male sana excrementa, pro fulcris rei-
publicæ supplantatores, pro simplicibus
juxta spiritus Sancti, dicta agna columbis
versutos, & variis sanctimonie coloribus
tinctos serpentes in sinu vestro alere ulte-
rius cupiatis. Vobis autem in saniora confi-
lia commendamus.

Franciscus Princeps
Rakoczy.

